

Förslag på åtgärder inom hållbarhetskommisionen

Stadens sociala hållbarhetskommision har under våren 2016 lämnat fyra delrapporter som innehåller förslag och rekommendationer inför fortsatt arbete i staden. Två av rapporterna innehåller förslag och rekommendationer som berör arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde. Det gäller rapporterna:

”Arbete och Försörjning. Allas rätt till kunskap. Kortutbildade i vuxenutbildningen.”

”Uppväxt och Utbildning. En skola där alla ska lyckas”

Berörda nämnder har i uppdrag att i samband med arbetet med ”Underlag för budget 2017 med inriktning 2018-2019” kommentera de rekommendationer och förslag som berör den egna nämndens ansvarsområde. I denna bilaga redovisas arbetsmarknadsnämndens kommentarer.

Rapport: Arbete och Försörjning – Allas rätt till kunskap. Kortutbildade inom vuxenutbildningen

Rekommendationer och åtgärder

1. Få fler kortutbildade att välja studier

1.1 Åtgärd: Etablera ett nära och långsiktigt samarbete med akademien.

Eftersom forskningen om kortutbildade inom vuxenutbildningen är begränsad bör ett nära och långsiktigt samarbete med akademien etableras för att ta fram kunskap och arbetssätt som bidrar till att utveckla arbetet med målgruppen. Ett samarbete med akademien kan stimulera lärarna och medföra möjligheter till fortbildning öppna möjligheten att prova nya arbetssätt och att forska som en del i arbetet.

Pågående arbete: Arbetsmarknadsnämnden har flera etablerade forskningskontakter inom sina verksamheter att bygga vidare på.

Kommentar: Nämnden delar kommissionens bedömning och har för avsikt att under planperioden etablera ett närmare samarbete med en

eller flera högskolor som stöd i verksamhetsutveckling och kompetensutveckling för personal.

1.2 Åtgärd: Förstärk och samordna den uppsökande verksamheten för att nå flera som står utanför systemet idag.

För att nå kortutbildade som varken arbetar eller studerar behöver den uppsökande verksamheten utvecklas och struktureras. All uppsökande verksamhet, oavsett målgrupp, bör samordnas.

Pågående arbete: Sedan juli 2011 har arbetsmarknadsnämnden ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret för åldersgruppen 16-19 år samverkan med utbildningsnämnden. Uppdraget är att få kontakt med ungdomar som varken arbetar eller studerar för att erbjuda stöd. Sedan 2015 pågår även ett uppsökande arbete riktat till målgruppen 20-29 år. Inom Jobbtorg Stockholm pågår ett uppsökande arbete riktat allmänt till potentiella studerande inom vuxenutbildningen men även riktat till kvinnor med utländsk bakgrund som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

Kommentar: Nämnden delar kommissionens bedömning att området är angeläget att utveckla och det återfinns som prioriterade uppdrag i nämndens verksamhetsplan 2016. Nämnden bedriver omfattande uppsökande insatser för unga 16-19 och 20-29 inom ESF-projekt och inom permanent verksamhet. Uppsökande verksamhet för vuxna är ett utpekat utvecklingsområde och fokus under 2016 är att samordna den uppsökande vägledningen, genomföra kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte för personalen och koppla till forskning för att stimulera metodutveckling.

1.3 Åtgärd: Etablera ett gemensamt och målgruppsanpassat antagningssystem för kortutbildade.

Kortutbildade, i synnerhet de med begränsade kunskaper i svenska, behöver mer tid, vägledning och stöd vid antagningen. I ansöknings- och mottagningsprocessen behöver lokaler, öppettider och information på plats utformas på ett sätt och på olika språk för att tillgängliggöra studiemöjligheter. Detsamma gäller information på internet. Resurserna för mottagningen bör ses över och utformas för att möta de kortutbildades behov på ett bättre sätt än idag. Detta inkluderar en stödjande och individanpassad studie- och yrkesvägledning i antagningsskedet. Erfarenheter från bland annat SFI-centrum bör tas tillvara och arbetssätt som fungerar väl bör försäkras. Det ska vara möjligt för den sökande att få information om, samt kunna söka alla kurser som vuxenutbildningen erbjuder, på en och samma plats. Idag har sfi och komvux två olika mottagningar.

Kommentar: Nämnden delar kommissionens bedömning att det finns behov av bättre anpassad antagning till studier för kortutbildade. Det väcker samtidigt många frågor utifrån målgruppens storlek och behov, skillnad i arbetssätt mellan verksamheter, ekonomiska konsekvenser och tillgång till ändamålsenliga lokaler. Kortutbildade enligt kommissionens definition utgör cirka hälften av alla deltagare på sfi, vilket innebär att detta är ett förslag som skulle kunna få betydande ekonomiska konsekvenser.

För närvarande pågår en översyn av möjligheter till mer gemensamma arbetssätt och resurser för SFI-centrum och Komvux-centrum inför flytt till nya lokaler. Ett nästa steg skulle kunna vara att närmare undersöka vad som är möjligt att genomföra utifrån målgruppens förutsättningar och behov, ambitionen i ny lagstiftning samt ekonomiska konsekvenser.

1.4 Åtgärd: Stärk studie- och yrkesvägledningen.

För att kunna möta dagens stora flyktinginvandring behöver studie- och yrkesvägledningen inför studier inom sfi förstärkas. I dag är två studie- och yrkesvägledare anställda på sfi-centrum. Kartläggning av utbildningsbakgrund och tidigare yrkeserfarenheter är en del i studie- och yrkesvägledningen. När vägledaren lotsar vidare för en eventuell validering eller ger information om validering av utländska betyg förkortas tiden för inträde på arbetsmarknaden. Rekryterings- och vägledningsprocessen behöver utvecklas med fokus på kontinuitet, trygghet och motivation.

Pågående arbete: Syv-samordnare är tillsatt med uppdrag att samordna studie- och yrkesvägledarna och att leda arbetet med att utveckla studie- och yrkesvägledningen inom arbetsmarknadsnämndens verksamheter. Arbetsmarknadsnämnden har i verksamhetsplan 2016 beslutat om att det ska tas fram ett förslag på hur fler stockholmare kan få tillgång till information och vägledning som gynnar ett livslångt lärande. Ny lagstiftning ställer även högre krav på studie- och yrkesvägledning inom sfi och grundläggande vuxenutbildning. Nämnden har avsatt medel under 2016 för att stärka och utveckla studie- och yrkesvägledningen inom sfi.

Kommentar: Nämnden delar kommissionens bedömning. Under 2016 har nämnden fått välkommet tillskott för att anställa fler studie- och yrkesvägledare. Vi ser behov av ytterligare förstärkning på sfi mot bakgrund av ökande målgrupp och lagstiftarens mål om en sammanhållen utbildning genom hela komvux.

Lösningen kan dock inte vara att alla nyinskrivna ska ha vägledning vid SFI-centrum. Vägledning behöver ses som en process som finns

med under elevens hela studietid. Ett arbete utifrån lagstiftarens skärpta krav har påbörjats för att skapa en sammanhållen kedja av vägledning som sträcker sig från antagning till utbildningens slut. Här förutsätts tydligare riktlinjer och tätare samarbete med utbildningsanordnarna.

1.5 Åtgärd: Genomför ett pilotprojekt med ett sammanhållet program för kortutbildade där studier och arbetsmarknadsinsatser kombineras.

För gruppen kortutbildade visar både forskningen och stadens erfarenheter av olika utvecklingsprojekt att sammanhållna insatser med tydliga mål, start- och slutdatum är viktiga för att målgruppen ska lyckas med sina studier. Ett program för kortutbildade kräver nya undervisningsformer och ska syfta till att inkludera studier och arbetsmarknadsinsatser, som till exempel praktik och anställning. Målet med programmet är att det ska leda till arbete eller vidare studier. I programmet ska den didaktiska utformningen vara anpassad för kortutbildade och utbildningen ska särskilt inkludera läs- och skrivförståelse, matematik samt datoranvändning. De studerande ska kontinuerligt under utbildningstiden ha tillgång till studie- och yrkesvägledning, modersmålstöd, modersmålsundervisning, och hälsoaktiviteter. Stödet ska vara tillgängligt och flexibelt. I ett nära samarbete med arbetsgivare ska den studerande matchas mot arbetsgivare för praktik eller anställning. Syfte och mål med programmet måste vara tydligt för den studerande för att motivera till att fullfölja programmet. Till respektive studerande bör det kopplas en funktion liknande studiehandledare och språkstödjare, för att säkerställa kontinuiteten. Idag erbjuds deltagarna inom vuxenutbildningen dessa stöd inom en rad olika insatser. Insatserna behöver samlas för att på så sätt sätta individen i centrum.

Kommentar: Nämnden anser att förslaget är intressant och skulle skapa mervärden för kortutbildade, framför allt för dem med mycket kort tidigare utbildning. Ett antal förutsättningar behöver ses över för att etablera ett nytt (eller flera nya) sammanhållna program för kortutbildade. Det förutsätter metodutveckling mot en didaktisk design som mer liknar folkhögskolans. Det förutsätter extra insatser såsom modersmålsbaserad pedagogik, studiehandledning och arbetsmarknadsinsatser. Det förutsätter också flexibla lösningar för studiefinansiering då studiemedel inte alltid är ett alternativ för elever inom denna målgrupp. Det krävs möjligen också att undervisningen för de mest kortutbildade helt bedrivs i egen regi för att skapa ett underlag för sammanhållna program.

Nämnden har flera insatser på gång i linje med förslaget: Yfi (Yrkesutbildning med integrerad språkundervisning), YrkesPlus och samarbete med äldreomsorgen är exempel på sammanhållna utbildningar för kortutbildade mot yrke. Nyligen initierades projektet Ledande inom sfi för elever med kort eller ingen tidigare utbildning som siktar mot en mer sammanhållen utbildning. Utifrån erfarenheterna från Yfi skulle fler sammanhållna utbildningar kunna planeras utifrån aktuella bristyrken. Arbetssättet är dock resurskrävande då det bygger på nära samverkan med skolor och branscher.

2. Möjliggör för fler kortutbildade att fullfölja studier

2.1 Åtgärd: Ta fram ett program för kompetensutveckling av lärarna inom vuxenutbildningen.

Kompetensutveckling av lärare inom vuxenutbildningen ska bidra till att lärarna utvecklar sin förmåga att möta dagens elevgrupp. Behov av kompetensutveckling kan finnas inom områdena vuxenpedagogik, specialpedagogik, svenska som andraspråk, IKT och interkulturalitet. Attraktiva karriärvägar inom vuxenutbildningen behöver skapas, t.ex. genom möjlighet till forskarutbildning med tillhörande lektorsanställning. I samverkan med etablerade forskningsmiljöer skulle lärare på arbetstid kunna bedriva forskning inom sitt verksamhetsområde för att i förlängningen kunna bidra till att utveckla verksamheten.

Pågående arbete: Arbetsmarknadsnämnden har inlett ett arbete med att definiera läraruppdraget inom vuxenutbildningen. Arbetet innebär en översyn av lärarnas förutsättningar och kompetens för att klara uppdraget. I arbetet ska även behov av stöd och kompetensutveckling identifieras.

Kommentar: Kommissionens förslag återfinns i ett pågående utvecklingsområde i nämndens verksamhetsplan för 2016: Projekt Läraruppdraget inom Vuxenutbildning Stockholm. Projektet kommer under året lämna förslag till insatser för kompetensutveckling för lärare. Utöver dem som nämns i förslaget behövs fortbildning för alfabetiseringslärare. Det är angeläget att medel avsätts från stadens kompetensfond för detta ändamål.

2.2 Åtgärd: Stärk möjligheterna för stöd på modersmål i undervisning samt under praktik.

För en del av målgruppen är språket ett hinder för lärande och för att tillgodogöra sig information. Inom några av arbetsmarknadsnämndens verksamheter finns idag stöd på modersmål. Detta arbetssätt behöver spridas och anpassas till fler verksamheter. De olika insatserna behöver samlas och en stödfunktion skapas för att möta elevernas olika behov, oavsett om

det är under undervisningstiden, i anslutning till praktik eller i början av en anställning.

Pågående arbete: Arbetsmarknadsnämnden har genom Enheten för språkstödjande insatser under flera år arbetat med coachning på modersmål. Verksamheten har även en matchningsverksamhet som utvecklats med utgångspunkt från målgruppen nyanlända och kortutbildade. Dessa erfarenheter och resurser bör tillvaratas i arbetet med att ytterligare utveckla stöd på modersmål.

Kommentar: Nämnden delar kommissionens bedömning om vikten av stöd på modersmål. Beprövad erfarenhet visar att modersmålsstöd gynnar deltagare inom både utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser, till exempel sommarjobben. I nya avtal för sfi stärks krav på modersmålsstöd på studieväg 1. Behoven av modersmålsstöd ökar med anledning av målgruppens storlek och förväntningarna om snabbare inträde på arbetsmarknaden för nyanlända.

Nämnden ser behov av att ta fram en strategi för modersmålsstödet, som ska syfta till att effektivisera nämndens resurser och säkerställa tillgång till stöd för dem med störst behov.

2.3 Åtgärd: Utveckla användningen av informations- och kommunikationsteknologi (IKT) inom vuxenutbildningen. Den digitala utvecklingen i samhället har gått fort och för att kunna ta aktiv del i samhället krävs goda kunskaper i datoranvändning och tillgång till IKT. För att stärka kortutbildades kunskaper i datoranvändning och IKT föreslås att kortutbildade inom vuxenutbildningen ska få undervisning i datoranvändning. Dessutom bör digitala verktyg i högre grad användas i undervisningen, dels för att förbättra de studerandes kunskaper i datoranvändning och IKT, dels i syfte att utveckla undervisningsmetoderna. För att användning av dator och digitala verktyg ska bli en naturlig del i undervisningen och lärandet behöver lärare inom vuxenutbildningen fortbildas i IKT. Ett samarbete med utbildningsnämnden, som har kommit längre inom detta område skulle gynna utvecklingsarbetet.

Kommentar: Nämnden delar kommissionens bedömning: Det finns stora behov av att höja den digitala kompetensen hos personalen och att utveckla undervisningen med digitala metoder och material. Även eleverna behöver i många fall få höjd digital kunskap. Detta förutsätter kompetenshöjande insatser för personalen samt investeringar i digitala verktyg såsom bärbara datorer och smartphones för lärare och smartboards i klassrummen.

2.4 Åtgärd: Etablera hälsofrämjande insatser på skolorna för att förebygga ohälsa bland kortutbildade.

Hälsa är en grundläggande förutsättning för att en individ ska klara sina studier och därigenom stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Ohälsotalen bland kortutbildade vuxna i Stockholm är höga och hälsofrämjande insatser på skolorna är idag begränsade.

Hälsofrämjande insatser bör fokusera på förebyggande arbete och utvecklas inom ramen för den långsiktiga utbildningssatsningen för kortutbildade. Insatserna bör innefatta både hälsoaktiviteter och insatser av informativ karaktär för att höja kunskapen om levnadsvanornas påverkan på hälsan. Här finns goda exempel från till exempel landstingets arbete med hälsokommunikatörer.

Pågående arbete: Arbetsmarknadsnämnden har implementerat det europeiska socialfondsprojektet FAMU där hälsa har ingått som en del av insatserna.

Kommentar: Nämnden delar kommissionens bedömning om behovet av att förebygga ohälsa bland kortutbildade. Nämnden ställer sig dock tveksam till förslaget mot bakgrund av vuxenutbildningens uppdrag som inte omfattar hälsoinsatser. Det finns beprövad erfarenhet som visar att hälsoarbete har god effekt på studier och det ingår till viss del i utbildningen på studieväg 1, i samhällsorientering och i enskilda projekt. Nämnden menar dock att det finns svårigheter att arbeta mer systematiskt med hälsoinsatser med hänsyn till ansvarsuppdelning mellan kommun och landsting och med hänsyn till organisatoriska förutsättningar.

2.5 Åtgärd: Utred möjligheten att utöka valideringen inom ramen för det kommunala uppdraget.

För att ta tillvara kompetensen, och för att individerna ska få ett tidigare inträde på arbetsmarknaden, bör möjligheten till validering inom alla grundläggande ämnen och kurser inom de utbildningar som kommunen erbjuder utredas. Utredningen bör

Pågående arbete: Idag gör validering inom vissa grundläggande ämnen och av vissa yrkesutbildningar. beakta den problematik forskningen lyfter kring användningen av svenska språket som norm i bedömningen, eftersom bedömningsaktiviteterna fokuserar på sådant som invandrare inte har möjlighet att genomföra på grund av språkliga hinder, snarare än på vad de faktiskt kan.

Kommentar: Nämnden delar kommissionens bedömning. Det finns behov av att ta fram en strategi för validering och att utöka möjligheten till validering inom kursutbudet. Detta förutsätter visst utredningsarbete, dialog med branscher och utbildningsanordnare, tydligare riktlinjer om validering inom arbetsmarknadsförvaltningen

och eventuellt även en översyn av ekonomiska förutsättningar för validering.

3. Stärk vuxenutbildningens medborgerliga och demokratiska uppdrag

3.1 Åtgärd: Värdera och tydliggör vuxenutbildningens medborgerliga och demokratiska funktion.

Inom vuxenutbildningen har arbetsmarknadsorienteringen under senare år varit påtaglig, delvis på bekostnad av den medborgerliga och demokratiska funktionen av utbildningen. För att stärka elevernas kunskap om samhället, sina medborgliga rättigheter och skyldigheter samt för att ge stöd till personlig utveckling behöver vuxenutbildningens demokratiska och medborgliga uppdrag förtydligas.

Kommentar: Nämnden delar bedömningen att vuxenutbildningens demokratiska uppdrag har fått stå tillbaka till förmån för arbetsmarknadspolitiska mål i kommunala styrdokument. Samtidigt återfinns de i nationella styrdokument och kursplaner vilket styr innehåll och mål för undervisningen. Lärare inom framför allt sfi hanterar dagligen frågor kring samhälle, demokrati, jämställdhet med mera.

Nämnden ser att det demokratiska uppdraget skulle kunna konkretiseras i kommunala styrdokument. I dagsläget är det dock svårt att bedöma hur detta skulle gå till och vilken faktisk effekt förslaget skulle få. Ett lämpligt första steg vore dialog med forskare som har fört fram förslaget.

4. Skapa ekonomiska förutsättningar för fler kortutbildade att vidareutbilda sig

4.1 Åtgärd: Utred möjligheten att införa finansieringsstöd upp till grundskolenivå för vuxna utan motsvarande grundskoleutbildning. Idag är grundskolan obligatorisk för barn i Sverige. För de vuxna som inte har deltagit i grundskolan, flyttat hit och inte har sina betyg med sig eller saknar skolbakgrund blir försörjningsfrågan avgörande inför valet att delta i vuxenutbildningen. Denna problematik har lyfts tidigare i flera utredningar. För att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för kortutbildade att höja sin kunskapsnivå eller ta del av arbetsmarknadsinriktade kurser bör staden undersöka förutsättningarna för alternativa försörjningsformer för kortutbildade. Försörjningsformen bör utformas så att hänsyn kan tas till den tid som krävs för att slutföra studier motsvarande grundskola eller yrkesutbildning. Många kortutbildade har idag stora svårigheter att klara studier inom vuxenutbildningen på den tid som krävs för att ens vara berättigad till bidragsdelen inom studiemedelssystemet. I ett nästa steg skulle staden kunna se över möjligheterna till studiefinansiering även för

vuxenutbildning på gymnasial nivå, med tanke på höga kunskapsnivån som stockholmarna har.

Pågående arbete: Idag finns olika anställningsformer där staden bekostar löner, till exempel ungdomsanställningar, visstidsanställningar etc. En del av dem kombineras med studier. Statliga arbetsmarkandsåtgärder kan idag i viss mån kombineras med studier med bibehållet aktivitetsstöd. Trots dessa försök till lösningar är studiefinansieringen för personer med kort utbildning fortfarande ett hinder.

Kommentar: Arbetsmarknadsnämnden delar kommissionens bedömning att detta är en angelägen fråga som skulle få stor betydelse för kortutbildade. Åtgärden föreslås ligga på kommunstyrelsens ansvar men angränsar till ett befintligt utredningsuppdrag i nämndens verksamhetsplan för 2016: Arbetsmarknadsnämnden ska under året utreda hur rättighet till grundskola för personer med kort eller ingen utbildningsbakgrund kan införas.

Nämnden vill poängtera att förslaget även bör omfatta kortutbildade med rätt till sfi, då försörjningen utgör ett konkret hinder för kortutbildade inom sfi. Sfi är inte studiemedelsberättigande och en stor andel av eleverna försörjs av anhöriga eller jobbar parallellt.

Ett eventuellt framtida finansieringsstöd får ekonomiska konsekvenser för kommunen.

5. Förstärk uppföljning och utvärdering

5.1 Åtgärd: Utveckla systematisk uppföljning av gruppen kortutbildade i Stockholm stad.

Genom att skapa en systematik för uppföljning av gruppen får staden en ökad kunskap om målgruppen, dess storlek, vilka områden de bor i, etableringsgrad samt hälsa. Rimligt är att staden vart tredje år gör en analys utifrån ett statistiskt underlag i syfte att följa förändringar över tid. Analyserna ska användas som underlag för att utveckla riktade insatser för att motverka eventuella oönskade förändringar.

Pågående arbete: I arbetet med denna rapport har det tagits fram ett statistiskt underlag om kortutbildade som kan ligga till grund för utveckling av uppföljningsunderlag. Inom arbetsmarknadsförvaltningen finns stöd för uppföljning och analys som skulle kunna göras inför arbetet med underlag till budget.

Kommentar: Det är av stor vikt att nämnden följer upp och analyserar relevant data som stöd för att fördela resurser och utveckla verksamheten. Det är rimligt att särskilt följa upp kortutbildades situation. I vilken omfattning och med vilket

tidsintervall en sådan uppföljning ska ske behöver göras med hänsyn till nämndens samlade kvalitetsarbete och prioriterade utvecklingsbehov.

5.2 Åtgärd: Förstärk uppföljning av målgruppen i stadens verksamheter och motverka avhopp.

Genom en systematisk uppföljning av kunskapsutvecklingen hos individerna samt avhoppet kan kunskaperna om de kortutbildade i stadens verksamheter stärkas. På så sätt kan staden förbättra analyserna samt styra och stötta enheterna/skolorna i deras utvecklingsarbete. Idag är det svårt att få tillgång till uppgifter på en övergripande nivå över andelen kortutbildade som är inskrivna i olika verksamheter. Avhoppet registreras, men det görs ingen sammanställning eller analys som sedan kopplas till utvecklingsarbetet riktat mot målgruppen. Arbetsmarknadsnämnden som huvudman för skolorna bör ta en mer aktiv roll gällande uppföljning av elever som inte gör några framsteg, främst inom sfi, för att ställa högre krav på skolorna att utreda eleverna och stötta dem i sin utveckling.

Kommentar: Nämnden har behov av att utveckla den egna uppföljningen av elever som gör avbrott eller inte gör framsteg i sina studier. Ett prioriterat utvecklingsområde för nämnden 2016 är att uppföljningen av och stödet till studerande med långsam progression inom sfi ska förbättras.

6. Stärk samverkan med Arbetsförmedlingen

6.1 Åtgärd: Inled en dialog med Arbetsförmedlingen om att ingå ett partnerskap för samverkan kring ett program för kortutbildade. Genom ett närmare samarbete med Arbetsförmedlingen kan kortutbildade genomföra sina insatser och studier i lugn och ro utan att behöva ryckas från den ena insatsen till den andra. För att det ska vara möjligt att skapa och lyckas med ett program för kortutbildade behöver Arbetsförmedlingen vara en samarbetspart. Ett program för kortutbildade skulle även kunna inkludera kortutbildade personer som innefattas av etableringen för att korta deras väg till egen försörjning.

Pågående arbete: En ny lokal överenskommelse mellan staden och Arbetsförmedlingen är på väg att tas fram. Det finns goda förutsättningar att inleda en dialog med Arbetsförmedlingen om ett partnerskap.

Kommentar: Nämnden delar bedömningen att stärkt samverkan med Arbetsförmedlingen är ett viktigt utvecklingsområde. Arbetsförmedlingen har fått större uppdrag kring kortutbildade och har mer fokus på reguljär utbildning. Nämnden ser i dagsläget över samverkansstrukturerna med Arbetsförmedlingen kring unga och

kring nyanlända. Det kan finnas behov av samverkansstrukturer specifikt för kortutbildade.

Rapport: "Uppväxt och Utbildning - En skola där alla ska lyckas"

Rekommendationer och åtgärder som berör arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde.

6.3 Stärk studiemotivationen och minska avhopp

6.3.3 Åtgärd: Inrätta en gemensam bank med praktikplatser för både grundskolor och gymnasieskolor, med syfte att motivera till fortsatta studier och motverka avhopp.

Syftet med praktikplatserna är att öka motivationen för att fullfölja studierna samt att vägleda elever i vilka arbeten och utbildningar som är intressanta. Praktiken kan eventuellt kombineras med extra studier för godkänt i vissa grundskoleämnen, beroende på elevens resultat och studiemotivation. Lön för praktiken behöver också utredas. Arbetet bör bedrivas i samverkan med näringsliv, övrig offentlig sektor, föreningar och bransch-organisationer.

Pågående arbete: Skolslussen vägleder ungdomar mellan 16-19 år som saknar gymnasieplats och vill börja studera igen. Projektet Stockholms ungdomar studerar eller arbetar (SUSA) är inriktat på att motivera, vägleda och ge självstärkande insatser för att ingången till gymnasiet ska bli hållbar. Praktik i arbetslivet för "skoltrötta elever" erbjuds idag endast på enskilda skolor inom ramen för ett individuellt åtgärdsprogram.

Ansvarig: Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden

Kommentar: Arbetsmarknadsnämnden har ansvaret för det kommunala aktivitetsansvaret för unga som hoppat av gymnasieskolan och arbetar idag med att erbjuda praktikplatser för unga som omfattas av aktivitetsansvaret och som inte är redo att återgå i studier. För en del unga har praktikplatser kunnat erbjudas vissa elever i kombination med studier i större eller mindre omfattning. Nämndens uppfattning är att det är angeläget att fler skolor kan tillhandahålla platser där praktik kan varvas med studier utifrån ett individuellt upplägg. Goda exempel är bland annat Enskede Gårds Gymnasium där många ungdomar som hoppat av gymnasieskolan kunnat ta de första stegen tillbaka till skolan genom bland annat en mix av praktik och studier.

Nämnden bedriver generellt ett omfattande arbete för att tillhandahålla praktikplatser och har därmed utarbetat nätverk med näringsliv, övrig offentlig sektor samt föreningar och branscher som är beredda att erbjuda praktikplatser. Nämnden ställer sig positiv till en fortsatt samverkan med utbildningsnämnden kring hur

fler unga kan erbjudas praktik som ett sätt att öka kunskapen om arbetslivet men också hitta former för kombinationen av praktik och studier i syfte att både minska skolavhopp och att locka fler unga tillbaka till studier. Nämnden är dock tveksam till just en ”praktik-bank” då detta visat sig vara svårt att organisera och hålla aktuellt. Ett nätverk av aktörer som är beredda att upplåta praktikplatser är däremot viktigt att upprätthålla. Formerna för hur ett sådant samarbete med nämnderna skulle kunna utvecklas bör diskuteras innan man slår fast just formen en ”praktik-bank”. Arbetsmarknadsnämnden är positiv till att fortsätta dessa diskussioner.

6.5 Verka för ett närsamhälle som stödjer goda studieresultat

Närsamhället kan fungera som en stödjande resurs för goda studieresultat. Åtgärderna inriktas därför på att stärka närsamhällets positiva betydelse i socioekonomiskt svaga områden. Samverkan med närsamhället bidrar till en mer attraktiv och engagerad skola som genererar bättre studieresultat.

6.5.1 Åtgärd: Utveckla samverkansformerna med föräldrar och närsamhälle, vid grund- och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index.

Samverkan ska inriktas på att minska stigmatisering för vissa områden, att ge barn och ungdomar ett bredare nätverk samt att nyanlända och deras föräldrar får goda möjligheter till förståelse för det svenska skolsystemet. Arbetet bör ske utifrån lokala behov och förutsättningar i övrigt. Exempelvis kan arbetet ske genom att skolan inrättar en särskild hem-skola-koordinator och/eller genom att skolan bidrar till att utveckla och marknadsföra fritidsaktiviteter. Det kan också ske genom att skolan ordnar mentorsprogram för eleverna. Samverkan bör ske med stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden samt med aktörer i närsamhället såsom föreningsliv, näringsliv, etc. Det bör ingå som en aktivitet i stadens integrerade ledningssystem att utveckla formerna för samverkan med föräldrar och närsamhälle, som är fördelad till grundskolor och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index. Central utbildningsförvaltning bör följa upp arbetet och verka för en erfarenhetsspridning mellan skolorna.

Pågående arbete: Olika lokala initiativ kan förekomma, någon kartläggning eller dylikt som beskriver insatserna finns inte att tillgå.

Ansvarig: Grund- och gymnasieskolorna samt utbildningsnämnden i samverkan med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna, samt Stockholm Business Region för samverkan med näringslivet.

Kommentar: Arbetsmarknadsnämnden ser att detta framförallt är ett lokalt utvecklingsarbete mellan skolor och berörda stadsdelsnämnder. Arbetsmarknadsnämnden är dock positiv till att delta i diskussioner om vad arbetsmarknadsnämndens roll i detta arbete skulle kunna vara.

Arbetsmarknadsnämnden arbetar idag med Fadderverksamhet för nyanlända och inom ramen för detta skulle nämnden till exempel kunna bidra till att nyanlända föräldrar får en fadder. I arbetet med gruppen ”unga utanför” arbetar nämnden idag aktivt för att bland annat knyta kontakter med lokalt föreningsliv.

6.5.2 Åtgärd: I samverkan med stadens centrala studieförbund, etablera studiecirklar i områden med socioekonomiskt ogynnsamma förutsättningar.

Studiecirkarna ska syfta till att öka föräldrarnas kunskap om det svenska samhället och framförallt utbildningsväsendet från förskola till högskola.

Pågående arbete: Olika lokala initiativ kan förekomma – någon kartläggning eller dylikt finns inte att tillgå.

Ansvarig: Kommunstyrelsen genom Kansliet för mänskliga rättigheter och demokratiutveckling i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden.

Kommentar: Studiecirklar av den typ som beskrivs skulle med fördel kunna vidgas till att även omfatta kunskaper om svenskt arbetsliv för att öka föräldrarnas och därmed hela familjernas kunskaper till exempel inför skolval. Nämndens uppfattning är att kunskapen om bland annat vilka yrkesområden som finns och vilka av dessa där det finns rekryteringsbehov är viktig och behöver spridas.

6.5.3 Åtgärd: Etablera fler lokala Community Center.

Lokala Community Centers ska bildas för att stärka den välfärdsstatliga infrastrukturen i utsatta områden och öka delaktigheten i samhället. Centret ska erbjuda aktiviteter och kurser, samverkansmöjligheter, samhällsinformation, lån eller hyra av lokal, stöd, råd och hjälp vid föreningsbildande, social samvaro, mm. Exempel på aktiviteter centret skulle kunna erbjuda är kurser via studieförbund och andra aktörer, föräldrautbildningar, förmedling av mentorskap för nyanlända, läxläsning, coachning och motiverande samtal till unga vuxna samt hälsofrämjande insatser. Centret kan också knyta till sig volontärer och erbjuda ungdomsansättningar, praktik och arbetsträning. Utvecklingen av Community Centers bör samordnas med stadsdelsnämndernas uppdrag om att inrätta fler medborgarkontor.

Pågående arbete: Exempel på befintliga liknande insatser är Rågsved Community Center (RCC), Östberga Community Center (ÖCC) och Tensta Community Center (TCC).

Ansvarig: Stadsdelsnämnderna i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden och utbildningsnämnden.

Kommentar: Arbetsmarknadsnämnden delar uppfattningen att det är viktigt med en lokal infrastruktur för information och service i utsatta områden. Nämnden vill dock understryka vikten av en helhetssyn på hur en sådan struktur ska se ut och finansieras samt hur ansvarsfördelningen mellan olika lokala aktörer ska kunna bli så tydlig som möjligt. Idag finns lokala community centers i vissa stadsdelar. Medborgarkontor finns på sina håll.

Arbetsmarknadsnämnden har lokala jobbtorg och lokala ungdomsjobbtorger med uppdrag att bland annat erbjuda ungdomsanställningar, praktik och arbetsträning. Aktörer som till exempel Fryshuset etablerar sig bland annat på Järnafältet. En tydlig struktur för de olika aktörernas roll och ansvar underlättar såväl för de inblandade aktörerna som för medborgarna.

Arbetsmarknadsnämnden anser att det bör tydliggöras ytterligare att det är arbetsmarknadsnämnden som i huvudsak står för arbetsmarknadsdelarna i samverkan med dessa centers. Nämnden ser dem som ingångar till ungdomstorgen och till ungdomsjobbtorgens insatser. Nämnden är positiv till att finnas på plats i dessa verksamheter och bidra med arbetsmarknadsinsatser som praktik, arbetsträning och ungdomsanställningar m.m.